

B. NHỮNG VẤN ĐỀ CỤ THỂ³

 hần một

ĐỊA LÍ TỰ NHIÊN

Chương I.

BẢN ĐỒ

Bài 1

**CÁC PHÉP CHIẾU HÌNH BẢN ĐỒ CƠ BẢN.
PHÂN LOẠI BẢN ĐỒ.**

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Sau bài học, HS cần :

1. Về kiến thức

- Thấy được vì sao cần có các phép chiếu hình bản đồ ;
- Hiểu rõ một số phép chiếu hình bản đồ cơ bản ;
- Nhận biết được : Để hình thành một bản đồ đòi hỏi phải có một quá trình nghiên cứu và thực hiện khoa học với nhiều bước khác nhau ;
- Biết được cách phân loại bản đồ.

2. Về kỹ năng

- Phân biệt được một số lưới kinh, vĩ tuyến khác nhau của bản đồ.
- Trên cơ sở phép chiếu hình bản đồ, dự đoán được khu vực nào là khu vực tương đối chính xác của bản đồ, khu vực nào kém chính xác hơn.

3. Về thái độ, hành vi

Thấy được sự cẩn thiết của bản đồ trong học tập.

II – THIẾT BỊ DẠY HỌC

- Tập bản đồ thế giới và các châu.
- Phóng to các hình trong SGK.

III – MỘT SỐ ĐIỂM CẦN LUU Ý

1. Về nội dung

– Ở tiết 1 : GV cần dành thời gian nhiều hơn để dạy nội dung phép chiếu phương vị đứng và phép chiếu hình nón đứng. Khi dạy xong phép chiếu phương vị ngang, GV nên vẽ nhanh trên bảng hình bán cầu của phép chiếu này với các đường vĩ tuyến là những đường song song ; sau đó giới thiệu qua cho HS biết đây là phép chiếu phương vị ngang, nhưng có nguồn chiếu là vô cực nên có các vĩ tuyến là những đường song song.

– Ở tiết 2 : Cần đâu tư thời gian để dạy nội dung phép chiếu hình trụ đứng.

2. Về phương pháp

GV cần dành thời gian để dẫn dắt HS quan sát kinh hình (chủ yếu kinh hình của SGK) để thấy được nguồn chiếu, mặt chiếu cũng như hình dạng của lưới kinh, vĩ tuyến, khu vực tương đối chính xác của bản đồ.

3. Gợi ý trả lời một số câu hỏi

– Câu hỏi :

Dựa vào các hình 1.3a và 1.3b hãy cho biết khu vực nào của bản đồ tương đối chính xác, những khu vực nào kém chính xác.

Trả lời :

Khu vực tương đối chính xác là vùng cực (khu vực tiếp xúc), càng xa vùng cực càng kém chính xác.

– Câu hỏi :

Theo phép chiếu phương vị ngang, khu vực nào trên bản đồ tương đối chính xác ? Mức độ chính xác của các khu vực trên bản đồ thay đổi như thế nào ?

Trả lời :

- + Nếu theo kinh tuyến thì khu vực trung tâm, nơi gap gõ giữa xích đạo và kinh tuyến thẳng (khu vực tiếp xúc giữa mặt chiếu của bản đồ với mặt Địa Cầu).
- + Nếu theo vĩ tuyến thì xích đạo là khu vực chính xác nhất, càng xa khu vực xích đạo, càng kém chính xác.

– Câu hỏi :

Dựa vào các hình 1.7a và 1.7b hãy cho biết vĩ tuyến tiếp xúc và các vĩ tuyến không tiếp xúc với hình nón, khi thể hiện trên mặt chiếu, vĩ tuyến nào chính xác hơn ? vĩ tuyến nào kém chính xác hơn ?

Trả lời :

Khu vực tương đối chính xác là toàn bộ vĩ tuyến tiếp xúc hình nón. Càng xa vĩ tuyến tiếp xúc càng kém chính xác (vì càng xa vĩ tuyến tiếp xúc khoảng cách giữa các điểm chiếu và hình chiếu (mặt chiếu) càng cách xa).

IV – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Mở bài

GV có thể đặt vấn đề : Trong thực tế chúng ta gặp những bản đồ có các lưới chiếu kinh, vĩ tuyến khác nhau như : trên bản đồ thế giới ta thường gặp các đường kinh tuyến, vĩ tuyến là đường thẳng ; trong khi các bản đồ bán cầu Đông và bán cầu Tây chỉ có Xích đạo là đường thẳng còn tất cả là đường cong. Vì sao 2 bản đồ lại có 2 lưới chiếu kinh, vĩ tuyến khác nhau như vậy ?

2. Tổ chức dạy học

– Trừ phép chiếu phương vị đứng, còn với tất cả các phép chiếu khác, GV nên bổ sung một số điểm chiếu trên hình vẽ đã phóng to, từ đó hướng dẫn HS quan sát và tìm ra những hình chiếu của các điểm chiếu đã cho.

– Khi dạy phép chiếu phương vị, GV cần cho HS hiểu được : Không những tuỳ theo mặt chiếu, vị trí tiếp xúc của mặt chiếu, mà còn tuỳ theo vị trí của nguồn chiếu cũng dẫn đến hình dạng lưới kinh, vĩ tuyến khác nhau. Nguồn chiếu có thể ở tâm, ở vị trí đối diện với điểm tiếp xúc của mặt chiếu, ở một vị trí nào đó trong hoặc ngoài Địa Cầu, hoặc ở vô cực.

- GV cẩn thận dụng kênh hình của SGK, đặt ra những câu hỏi, dẫn dắt HS tự tìm ra nội dung kiến thức của bài học như :
 - + Dựa vào hình 1.2, hãy cho biết từng phép chiếu, mặt chiếu tiếp xúc với Địa Cầu ở những vị trí nào ?
 - + Dựa vào các hình 1.9a và 1.9b hãy :
 - Nhận xét các đường kinh tuyến ở hình 1.9b so với hình 1.9a.
 - Giải thích vì sao càng gần cực sai số về diện tích càng lớn.

3. Củng cố

GV nên hướng dẫn HS quan sát để hiểu từng phép chiếu, nhằm tự tìm ra những khu vực tương đối chính xác và khu vực kém chính xác trên bản đồ.